

Projectbeschrijving Soortenherstelprogramma beheerplan Natura 2000 Veluwe

De context

Investeren in Veluws natuurlijk kapitaal

Eén van de programmaliijnen van de VeluweAgenda richt zich op het beschermen en versterken van het natuurlijk kapitaal van het Natura 2000-gebied Veluwe. (Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden specifieke soorten en hun natuurlijke leefomgeving juridisch beschermd om de biodiversiteit te behouden.) Op verschillende manieren wordt al geïnvesteerd in de Veluwse natuur. Vooral door de eigenaren en beheerders van natuurterreinen en vaak met subsidie van de Provincie Gelderland. Er vindt regulier beheer plaats in de natuurterreinen en er worden in de komende jaren grootschalig maatregelen getroffen om de effecten van stikstofdepositie tegen te gaan (Programmatische Aanpak Stikstof). Ook voorziet het Natura 2000 beheerplan voor de Veluwe in de uitvoering van maatregelen gericht op kwaliteitsverbetering en/of uitbreiding van bepaalde natuurtypen zoals beken, bossen en heide.

Draaihal.

Foto: Marijn Nijssen, Stichting Bargerveen

Wat zeker nog moet gebeuren: Natura 2000 soortenherstelprogramma

Er moet echter nog meer gebeuren om de Europese Natura 2000-doelstellingen voor natuurbehoud te kunnen halen. Het huidige Natura 2000 beheerplan voor de Veluwe maakt nog onvoldoende duidelijk hoe zeven vogelsoorten, waarvoor de Veluwe belangrijk leefgebied is, behouden kunnen blijven. Het gaat om de wespandief, nachtzwaluw, draaihal, zwarte specht, duinpieper, tapuit en boomleeuwerik. Voor deze soorten moet er een concreet soortenherstelprogramma komen.

Wie gaat dat doen?

Juridisch is de provincie Gelderland verantwoordelijk voor het op te stellen Natura 2000 soortenherstelprogramma. De provincie heeft daarbij ondersteuning gevraagd van een consortium van Sovon Vogelonderzoek, Stichting Bargerveen, Bureau ZET en de Bosgroep Midden Nederland dat, samen met betrokken gebiedspartijen, aan het werk is om te komen tot een breed gedragen, ecologisch onderbouwd soortenherstelprogramma met concrete maatregelen voor de periode 2018-2023.

De provincie is formeel opdrachtgever voor en financier van dit proces. In de praktijk heeft vooral de Veluwe zelf belang bij de totstandkoming van een herstelprogramma dat ecologisch goed is onderbouwd en op draagvlak in de streek kan rekenen. Omdat het soortenherstelprogramma sterk bijdraagt aan de ambitie van de VeluweAgenda en omdat de uitvoering van de maatregelen straks bij de Veluwse partijen ligt, ligt een nauwe betrokkenheid van de regio bij de totstandkoming van het programma voor de hand. De begeleiding van het project om te komen tot een soortenherstelprogramma ligt daarom in handen van de VeluweAlliantie. De verantwoordelijkheid voor de uiteindelijke uitvoering van het soortenherstelprogramma berust bij de provincie.

Het project

Projectdoel

Het project Ontwikkeling Soortenherstelprogramma Natura 2000 Veluwe heeft twee doelen: (1) het opstellen van een programma met concrete maatregelen om het leefgebied voor de genoemde zeven soorten zo te verbeteren dat aan de Europese Natura 2000-doelen (een 'gunstige staat van instandhouding') wordt voldaan én (2) het creëren van draagvlak en mede-eigenaarschap bij betrokken partijen zodat de noodzakelijke maatregelen in de komende zes jaar uitgevoerd kunnen worden.

Twee typen maatregelen – twee sporen in het project

Het soortenherstelprogramma zal aangeven hoe de Natura 2000-instandhoudingsdoelen voor de zeven vogelsoorten kunnen worden bereikt. Daarbij wordt gekeken naar twee typen maatregelen:

1. Natuurmaatregelen: maatregelen in natuurterreinen gericht op herstel, inrichting en beheer van het leefgebied van de zeven vogelsoorten.
2. Zoneringsmaatregelen: maatregelen die bijdragen aan een goede balans tussen recreatief gebruik en de eisen die de zeven vogelsoorten stellen aan hun leefgebied (met name tegengaan verstoring).

Open en rustig stuifzandgebied met gevarieerde bodembegroeiing, optimaal leefgebied voor de duinpieper. Foto: Marijn Nijssen – Stichting Bargerveen

Eigenaarschap en betrokkenheid

Bij beide soorten maatregelen is directe betrokkenheid van Veluwse partijen noodzakelijk omdat zij de maatregelen uit moeten willen voeren. Bij het komen tot een goede programmering van de natuurmaatregelen zijn vooral de eigenaren en beheerders van grote natuurterreinen onmisbaar. Bij het komen tot een zoneringsplan voor de zeven vogelsoorten is een nóg bredere betrokkenheid en samenwerking van Veluwse partijen nodig. Recreatieve zonering vereist samenhangende maatregelen in natuurterreinen én de omgeving. Dat vraagt regionale samenwerking en afstemming tussen terreineigenaren, recreatiesector en gemeenten vanuit hun verantwoordelijkheid voor ruimtelijke ordening en infrastructurele ontsluiting. Bij zonering gaat het niet alleen om maatregelen die bestaand recreatief gebruik beperken. Creatieve plannen gericht op investeringen in aantrekkelijke recreatievoorzieningen of –routes, op de juiste plek, zijn eveneens welkom.

Het project Soortenherstelprogramma richt zich alleen op de voor het behoud van de vogelsoorten noodzakelijke zonering en zal daarvoor de kennis en benodigde maatregelen aanleveren. Bij recreatiezonering speelt echter meer dan het behoud van de zeven vogelsoorten. In de regio Noord-West Veluwe loopt momenteel een pilot waarin een werkwijze wordt ontwikkeld om tot meer integrale recreatiezonering te komen. Deze pilot werkt mogelijk inspirerend voor andere Veluwse regio's om ook met recreatiezonering aan de slag te gaan. Het consortium dat het Soortenherstelprogramma opstelt zal de Veluwse regio's dan kunnen voorzien van de maatregelen die nodig zijn voor de zeven vogelsoorten.

Participatie

Alle Veluwse partijen worden uitgenodigd om zich vanuit de eigen rol actief te verbinden met de soortenherstelopgave waarvoor de Veluwe staat. Dat kan bijvoorbeeld zijn:

- het inbrengen van kennis over knelpunten voor de zeven soorten;
- het aangeven van reeds bestaande plannen voor maatregelen in natuurterreinen of op het gebied van recreatieve ontsluiting en gebruik;
- het reageren op door het consortium voorgestelde maatregelen en aanreiken van alternatieve maatregelen of een aangepaste uitvoering met een groter draagvlak;
- het bijdragen aan bewustwording of communicatie over nut en noodzaak van maatregelen voor de soorten.

Uiteindelijk wordt aan partijen gevraagd om ja te zeggen tegen de in het soortenherstelprogramma op te nemen maatregelen om zo een steentje bij te dragen aan de ontwikkeling van de Veluwe.

Looptijd en planning

Het project is gestart in de zomer van 2018 en wordt naar verwachting in mei 2019 afgerond.

Projectorganisatie

Consortium

Het project wordt uitgevoerd door een consortium van Sovon Vogelonderzoek, Stichting Bargerveen, Bureau ZET en Bosgroep Midden Nederland.

Begeleidingsgroep en Klankbordgroep

Het project wordt procesmatig en inhoudelijk begeleid en bewaakt door een kleine Begeleidingsgroep samengesteld vanuit de provincie en het Kernteam van de VeluweAlliantie. Met het oog op de verbinding met de regio en het draagvlak is daarnaast een Klankbordgroep ingesteld bestaande uit de Begeleidingsgroep en vertegenwoordigers van GNMF, Grondeigenaren, RECRON en Routebureau Veluwe.

Participatie natuurmaatregelen en zonerings

In het bestuurlijke Grondeigenaren Overleg Veluwe (GOV) zijn de Veluwse grondeigenaren vertegenwoordigd. Voor de afstemming over *natuurmaatregelen* is vanuit het GOV een werkgroep Natuurmaatregelen ingesteld. Daarin nemen de – voor dit project – belangrijkste grondeigenaren deel.

Voor het in beeld brengen van de opgave rondom *zonering* wordt parallel aan de pilot op de NW-Veluwe een Veluwe-breed proces georganiseerd waarin grondeigenaren, gemeenten en vertegenwoordigers van de recreatiesector worden uitgenodigd om hun inbreng te leveren, onderling af te stemmen en samen te werken aan een regionaal gedragen samenhangende recreatiezonering voor de zeven vogelsoorten.

Ná het project: een doorkijk naar de toekomst

Het eindresultaat van het project is een soortenherstelprogramma met natuur- en zoneringsmaatregelen te treffen door vele partijen over de hele Veluwe. Daadwerkelijke uitvoering van die maatregelen is nodig voor succesvol soortenherstel. Het uiteindelijke succes wordt behaald in de praktijk. De provincie helpt de Veluwe daarbij en stimuleert en faciliteert de uitvoering van de soortenherstelmaatregelen met financiële en juridische instrumenten.

Grondeigenaren die natuurmaatregelen op hun eigen terrein willen nemen kunnen daarvoor subsidie aanvragen bij de provincie Gelderland.

De recreatiezoneringsmaatregelen worden uiteindelijk door de provincie in een nog nader te bepalen vorm vastgelegd in de Omgevingsverordening.